

Gepeperde Integriteit?¹

Het ambt als obsessie

P. Fokkink²

De Rotterdamse gemeenteraad heeft van alles onderzocht en boven tafel gehaald. Bij herhaling heeft men over integriteit gebakkeleid, maar de eigen integriteit van de raad is buiten schot gebleven.

Integriteit is een hype aan het worden. Consultants verdienen een dik belegde boterham aan het zodanig bureaucratiseren van het gedrag van ambtenaren, bestuurders en werknemers, dat op den duur een ieder zich wel heel precies aan de tot stand gekomen regeltjes zal houden. Op een vrijwel gestandaardiseerde wijze reageerden de in de media optredende 'deskundigen' met de opvatting dat het zich houden aan de regeltjes de maat voor integriteit is, zonder overigens te kijken welke regeltjes aan de orde zijn. Alsof daar de integriteit van het openbaar bestuur en onze samenleving mee gediend is. De heroverweging van reeds vastgestelde en goedgekeurde rekeningen, want laten we in alle eerlijkheid het Rotterdamse COR- onderzoek zo maar noemen, zal in de nabije toekomst het debat tussen de peperianen en anti-perperianen behoorlijk op gang gaan brengen met als inzet de strijd om de integriteit. Anti-perperianen zullen de nadruk gaan leggen op het kunnen staven van de uitgaven ten behoeve van de publieke zaak. Peperianen zullen de inzet voor de publieke zaak als rechtvaardiging van de uitgaven nemen. Maar gaat die tegenstelling wel over "integriteit"? Ien Dales, de laatste weken te pas en te onpas van stal gehaald, zei niet voor niets dat de kern van de bestuurlijke integriteit ligt bij het 'machtsbederf', het zodanig omgaan met de macht dat daardoor het vertrouwen in de overheid wordt aangetast. De Rotterdamse kwestie is bij uitstek een kwestie van machtsbederf. Er is machtsbederf van het doen en er is machtsbederf van het laten. Jaarlijks heeft de gemeenteraad met behulp van interne en externe controle haar fiat aan de gemeenterekening gegeven en daarmee de uitgaven van het bestuur als rechtmatig en doelmatig gekwalificeerd. Toen de COR opnieuw naar al die rekeningen kijkend tot een andere conclusie kwam, zou het haar hebben gesierd indien ze zich afvroeg hoe het toch mogelijk is geweest dat kennelijk achteraf als onrechtmatig gekwalificeerde uitgaven op het moment suprême als rechtmatig en doelmatig konden worden gekwalificeerd. Dat is een kwestie van integriteit van de raad. De afloop illustreert nog eens het gebrek daar aan: alle zittende bestuurders mogen blijven; de vertrokkenen zijn te kijk gesteld.

Rotterdamse gemeenteraad moeite met omgaan macht

De gehele vertoning geeft aan dat de Rotterdamse gemeenteraad niet met de haar gegeven macht op een ordentelijke wijze weet om te gaan. Kennelijk is de Rotterdamse raad niet in staat machtsbederf bij bestuurders aan de kaak te stellen zo lang die bestuurders daar zelf bij zijn. Dat is minstens zoveel machtsbederf aan de kant van de gemeenteraad. Natuurlijk mag je Bram Peper van alles verwijten. Het niet goed kunnen onderscheiden van de publieke en de persoonlijke levenssfeer, waardoor het burgemeestersambt tot een obsessie is kunnen worden, is daar niet het geringste van. Dat we in Nederland met die bestuursstijl niet uit de voeten kunnen is tot daar aan toe. Maar dat de gemeenteraad zelfs de discussie daarover systematisch uit de weg is gegaan, illustreert haar gebrek aan integriteit. Het achteraf diskwalificeren van die bestuursstijl, is even stijlloos als het aanvaarden er van daaraan voorafgaand.

Persoonlijk gewin was niet Peper's doel

Op persoonlijk gewin kan Peper niet uit geweest zijn. Ware dat wel zo, dan had hij in de voetstappen kunnen treden van de traditionele ambtsuitoefening voor burgemeesters en commissarissen des Konings, die zoals zijn partijgenoten van Kemenade en van Stekelenburg recentelijk nog eens benadrukten, zoveel ruimte voor bijbanen creëert dat hij daar zijn inkomen mee had kunnen verdubbelen, zonder daar 'bonnetjes' voor behoeven te

¹ Dit stuk is als "Opinie" gepubliceerd in *Interdisciplinair, tweemaandelijks bestuurskundig tijdschrift van de Faculteit Bestuurskunde jaargang 11, april 2000, pag.25*

² Pieter Fokkink is docent o.a. voor ethiek in het openbaar bestuur aan de Universiteit Twente

tonen. Tot nu toe is er nog geen enkel licht geworpen op de kernvraag rond het burgemeesterschap van Bram Peper: hoe kan een absolute toewijding aan de publieke zaak het machtsproces in een gemeente zodanig bederven, dat het vertrouwen in een gemeentebestuur teloor gaat? De gemeenteraad van Rotterdam is daar minstens zo schuldig aan als de voormalig burgemeester. Het integriteitsonderzoek daar naar moet nog beginnen.